

**Παράδειγμα αξιοποίησης λογοτεχνικού βιβλίου στο πλαίσιο της σχολικής τάξης/
προτεινόμενο για τάξεις Δ΄, Ε΄ & ΣΤ΄**

Βιβλίο: «Ένα κορίτσι φτερουγίζει στον Κεραμικό»

Συγγραφέας: Μπουλώτης Χρήστος

Ζωγραφιές: Παπατσαρούχας Βασίλης

Εκδόσεις: Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς

Χρόνος διδακτικής αξιοποίησης: 18 ώρες

Θέμα: διαχρονικό μήνυμα ενάντια στον πόλεμο και στην υπεράσπιση της αξίας της ειρήνης

Μέθοδοι δράσεων/Βασικές έννοιες: Επίλυση Προβλήματος, Δεξιότητες του νου, Δεξιότητες ζωής, Δημιουργικότητα, Συνεργασία, Επικοινωνία, Μάθηση βάσει έργου, Δραματοποίηση, Ευαισθησία, Ενσυναίσθηση, Συνέλευση τάξης.

Θεματικοί άξονες βιβλίου: ζωή και καθημερινότητα στην αρχαία Αθήνα-φιλία ανάμεσα σε παιδιά - εμφύλιος πόλεμος- ασθένειες- αξία της ειρήνης- η θέση της γυναίκας στην αρχαιότητα, ήθη κι έθιμα στην αρχαία Αθήνα

A) Στόχοι μετά την ολοκλήρωση ανάγνωσης του βιβλίου και των δράσεων

1. Αισθητική απόλαυση του κειμένου.
2. Έκφραση βασικών αξιών της ζωής, όπως η ειρήνη.
3. Έκφραση συναισθημάτων και προβληματισμών.
4. Καλλιέργεια δεξιοτήτων ενσυναίσθησης, συνεργασίας, επικοινωνίας και συνειδητοποίησης των συνεπειών του πολέμου.
5. Καλλιέργεια δεξιοτήτων διαμεσολάβησης: διαχείριση και επίλυση συγκρούσεων.
6. Σύνθεση και συσχέτιση δεδομένων και πληροφοριών.
7. Ερμηνεία πληροφοριών και δεδομένων και εξαγωγή συμπερασμάτων.

8. Δημιουργία, ανάλυση και αξιολόγηση εναλλακτικών προτάσεων.
9. Κριτικός αναστοχασμός με βάση προγενέστερες εμπειρίες και συσχέτιση με προσωπικά βιώματα.
10. Κριτική προσέγγιση.
11. Εμβάθυνση στις βασικές έννοιες και στην υπόθεση.
12. Αφόρμηση από την ιστορία για περαιτέρω δράσεις: ζωγραφική, κατασκευές κ.α.
13. Ανατροφοδότηση.

Β) Στόχοι αντιπολεμικού μηνύματος

Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι σε θέση:

1. Να συνειδητοποιούν ότι οι ανάγκες των ανθρώπων είναι ίδιες.
2. Να αναγνωρίζουν το δικαίωμα κάθε ανθρώπου να ζει και να δρα σε ειρηνικό περιβάλλον.
3. Να αναγνωρίζουν το δικαίωμα της ισότητας κάθε παιδιού στον κόσμο.
4. Να εκφράσουν τις θέσεις τους ενάντια σε κάθε είδους πολεμική σύγκρουση.
5. Να εντοπίζουν μες στο κείμενο και να διευρύνουν τις αρνητικές συνέπειες που επιφέρει μια πολεμική σύρραξη.
6. Να εκφράζουν συναισθήματα για τις περιπτώσεις που παιδιά βιώνουν άσχημες συνθήκες διαβίωσης.
7. Να επιδεικνύουν ευαισθησία προς βασικές ανθρώπινες αξίες και ανθρώπινα δικαιώματα.
8. Να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τα μέλη της ολομέλειας.

Γ) Ενότητες του βιβλίου: Η ιστορία μπορεί να χωριστεί σε επιμέρους τμήματα, μεγαλύτερης ή μικρότερης έκτασης. Έτσι μπορεί να γίνει αντικείμενο επεξεργασίας σε περιόδους και τμηματικά μέσα στη σχολική χρονιά.

Δ) Επεξεργασία

1. Ο εκπαιδευτικός δείχνει στα παιδιά το εξώφυλλο του βιβλίου και ζητά να σχολιάσουν την εικόνα.

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- 1) Τι βλέπετε στην εικόνα;
- 2) Ποιες σκέψεις σας έρχονται βλέποντας αυτή την εικόνα;
- 3) Ποια μπορεί να είναι η φιγούρα που απεικονίζεται στο εξώφυλλο; Πού βρίσκεται;
- 4) Όταν διαβάσατε τον τίτλο του, ποιο είναι αυτό που περιμένετε να περιγράψει το βιβλίο;
- 5) Σε τι μπορεί να αναφέρεται το βιβλίο;

2. Ο εκπαιδευτικός διαβάζει το βιβλίο ανά ενότητες.

3. Ενδεικτικές ερωτήσεις κατανόησης του κειμένου:

- 1) Σε ποια χρονική και ιστορική περίοδο τοποθετείται η ιστορία;
- 2) Ποια είναι η βασική ηρωίδα; Τι πληροφορίες γνωρίζεις για τη ζωή της;
- 3) Πώς θα χαρακτηρίζατε την ηρωίδα; Δικαιολογήστε τον χαρακτηρισμό σας.
- 4) Τι θα απαντούσες στο ερώτημα της ηρωίδας « Γιατί χρειάζεται και ο πόλεμος να έχει θεό»;
- 5) Θα έπρεπε κατά τη γνώμη σας να ασχολείται η ηρωίδα με την τέχνη της κεραμικής; Τι πιστεύουν οι φίλες της;
- 6) Εντόπισε μύθους στους οποίους γίνεται αναφορά μέσα στο βιβλίο.
- 7) Ποια είναι η άποψή σας για τη φράση της Γλαύκης : «Οι γυναίκες δε χρειάζεται και πολύ να γράφουν και να διαβάζουν»;
- 8) Γιατί η Μύρτιδα δε βλέπει πια τις φίλες της;
- 9) Πώς έληξε ο πόλεμος που αναφέρεται στο βιβλίο; Ανατρέξτε σε ιστορικές πληροφορίες.

4. Εμβάθυνση στην ιστορία / ερωτήσεις ενσυναίσθησης / ηθικά διλήμματα.

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- 1) Πώς ένιωσε η Μύρτιδα όταν έβλεπε το όνειρο με τον θεό Ήλιο και το άρμα του;
- 2) Γιατί την ώρα που προσευχόταν η Μύρτιδα συνήθιζε να γέρνει το κεφάλι της προς τον Παρθενώνα;
- 3) Θα μπορούσες να φανταστείς τα συναισθήματα της Μύρτιδας αν την επέλεγαν για αρρηφόρο;
- 4) Πώς αισθάνεται η Μύρτιδα κάθε φορά που σχολιάζουν αρνητικά οι γύρω της την αγάπη και την ενασχόλησή της με την κεραμική; Εσύ πώς θα αισθανόσουν στη θέση της;
- 5) Γιατί η Μύρτιδα φοβόταν τον πόλεμο; Εσύ πώς θα ένιωθες στη θέση της;
- 6) Πώς αισθάνθηκε η Μύρτιδα για τον Εύανδρο;
- 7) Αν αλλάζατε κάτι στην ιστορία τι θα ήταν αυτό;
- 8) Ποιες είναι οι βασικές ανάγκες που πρέπει να καλύπτουν οι άνθρωποι;
- 9) Πώς σήμερα υπερασπίζονται τα δικαιώματα των ανθρώπων για ειρήνη;

5. Βιωματική προσέγγιση:

- 1) Επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού ή φτιάχνουν σκηνικό στο χώρο του σχολείου που προσομοιώνει τον συγκεκριμένο αρχαιολογικό χώρο. Οι μαθητές/μαθήτριες μοιράζουν ρόλους (Μύρτιδα, φίλες της, μπαμπάς της, άλλοι κεραμοποιοί κ.α.) και αναπαριστούν μια καθημερινή ημέρα στην αρχαιότητα στον Κεραμεικό.
- 2) Επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης Αθηνών ή μπορείτε να παρακολουθήσετε βίντεο με πληροφορίες για τη ζωφόρο του Παρθενώνα εδώ: <https://parthenonfrieze.gr/?sn=0>

6. Δημιουργική γραφή:

- 3) Δίνουμε ένα διαφορετικό τέλος στην ιστορία του βιβλίου.
- 4) Αφαιρούμε έναν/μία βασικό/βασική ήρωα/ηρωίδα και σκεφτόμαστε πώς θα ήταν η ιστορία δίχως αυτόν/αυτήν.
- 5) Αλλάζουμε κάποιες σκηνές και δημιουργούμε μια γραμμή του χρόνου όπου συμπληρώνουμε διαφορετικές εξελίξεις στην ιστορία, π.χ. εάν η Μύρτιδα ασχολούνταν με την κεραμική τέχνη και πωλούσε τα δικά της κεραμικά.
- 6) Παίρνουμε μία φανταστική συνέντευξη από την ηρωίδα της ιστορίας με τουλάχιστον πέντε ερωτήσεις και απαντήσεις ενώ περιλαμβάνεται και δημοσιογραφική εισαγωγή.
- 7) Συμπληρώνουμε στη γραμμή του χρόνου τα πιο σημαντικά γεγονότα της ιστορίας.
- 8) Δημιουργούμε ένα ποίημα που θα έχει θέμα την ιστορία του βιβλίου ή ένα αντιπολεμικό μήνυμα.

Σημείωση: Κάθε ομάδα μαθητών μπορεί να επιλέξει μία διαφορετική δράση.

7. Ζωγραφική:

- 9) Ζωγραφίζουμε το δικό μας εξώφυλλο.
- 10) Εικονογραφούμε την αγαπημένη μας σκηνή.
- 11) Ζωγραφίζουμε το αγγείο της Μύρτιδας.
- 12) Επιλέγουμε ανά ομάδες μία σκηνή του βιβλίου και τη ζωγραφίζουμε.

8. Κατασκευές:

- 1) Σε συνδυασμό με τη δημιουργική γραφή: Φτιάχνουμε το δικό μας βιβλίο (συγγραφή, εικονογράφηση, σελιδοποίηση και εκτύπωση). Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να υλοποιηθεί διαθεματικά και στο μάθημα της πληροφορικής.
- 2) Δημιουργούμε σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό εικαστικών τα δικά μας αγγεία με πηλό.
- 3) Καταγράφουμε σε ένα χαρτόνι τους βασικούς λόγους για την προστασία και την αξία της ειρήνης το οποίο θα μείνει αναρτημένο στην τάξη για την υπόλοιπη χρονιά.

9. Τέχνες/ Τεχνολογία/ Μέσα:

- 1) Οι μαθητές/μαθήτριες φτιάχνουν ένα βίντεο και παρουσιάζουν τη δική τους εκδοχή και ματιά για την ιστορία του βιβλίου. Χρησιμοποιούν εικόνες που ζωγράφισαν οι ίδιοι για να στολίσουν την ιστορία τους.

10. Δραματοποίηση/ θεατρικό παιχνίδι:

Οι μαθητές δραματοποιούν μία σκηνή του βιβλίου με ελευθερία παρέμβασης στο κείμενο. Στην ουσία δημιουργούν το δικό τους ελεύθερο σενάριο, παίζουν διάφορους ρόλους και συνεργάζονται δημιουργικά, ενώ ενθαρρύνεται η συμμετοχή όλων. Μπορούν να χωριστούν σε ομάδες όπου καθεμιά προετοιμάζει μία διαφορετική σκηνή του βιβλίου και στο τέλος η κάθε ομάδα στην ολομέλεια παρουσιάζει τη σκηνή που ετοίμασε. Ο στόχος είναι να γνωρίσουν τις έννοιες αλληλεγγύη και ανταλλαγή και να μάθουν να βοηθούν ο ένας τον άλλον σε δύσκολες συνθήκες. Επίσης να νιώσουν την ανάγκη της επιβίωσης και αυτοπροστασίας, της υπευθυνότητας και του αυτοελέγχου. Π.χ. αναπαράσταση της περιγραφής των εθίμων του γάμου στην αρχαία Αθήνα, όπως περιγράφονται στις σελ. 32- 33 του βιβλίου.

11. Μεταγνώση:

Με αφορμή το βιβλίο δημιουργούν μία παρουσίαση (μπορεί να είναι βίντεο, κατασκευή στην τάξη με χαρτόνι, ή power point, στην οποία καταγράφουν αντιπολεμικά μηνύματα. Επίσης, μπορούν να κάνουν πρόταση ανάγνωσης του βιβλίου στους συμμαθητές τους ή να προτείνουν ανάγνωση βιβλίων με ανάλογη θεματολογία άλλων λογοτεχνικών ειδών (εικονοβιβλίο κόμικς, ποίηση κ.τ.λ.). Αντίστοιχα μπορούν να εκτελέσουν μία εργασία που απαιτεί έρευνα στο διαδίκτυο σε συνεργασία με τον καθηγητή/ καθηγήτρια πληροφορικής.

- **Οι δράσεις που επιλέγονται αναρτώνται στην ιστοσελίδα του σχολείου. Επιλέγονται δράσεις παράλληλες με την ίδια θεματική που διαπραγματεύεται το βιβλίο, π.χ. θεατρική παράσταση με αντιπολεμικό μήνυμα, που παρουσιάζεται στην κοινότητα.**
- **Σε κάθε νέα ωριαία προσέγγιση απαιτούνται δράσεις επαναφοράς και επανασύνδεσης με τα προηγούμενα και τα επόμενα διάρκειας 3-5 λεπτών, ώστε το κείμενο να είναι διαρκώς παρόν. Προτείνεται για Δ΄ Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου.**
- **Ακολουθεί λίστα με προτεινόμενα βιβλία για τη διδασκαλία του Θεματικού πεδίου 5-Ανάγνωση βιβλίων/Εκτεταμένων κειμένων για τις τάξεις Δ΄ Ε΄ και ΣΤ΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου.**

Προτεινόμενα βιβλία για ανάγνωση Δ, Ε, ΣΤ τάξη

ΒΙΒΛΙΑ**ΓΕΝΙΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ**

1. Οι πειρατές της καμινάδας, Ευγένιος Τριβιζάς, Ψυχογιός, 2014.
  2. Μία φλόγα στο σκοτάδι (Η ιστορία της Έλεν Κέλλερ), Μαρία Ρουσάκη, Κέδρος, 2012.
  3. Δικαίωμα στη μάθηση, Η ιστορία της Μαλάλα Γιουσαφζάι, Λάνγκστον-Τζόρτζ Ρεμπέκα, Λιβάνης 2017.
  4. Το στοιχειωμένο χωριό, Ναννίνα Σακκά, Παρησία, 2017.
  5. Ανακαλύπτοντας τους αρχαίους θησαυρούς της ελιάς, Βασιλική Μαρκάκη, Μίνωας, 2019.
  6. Η ελευθερία και το ταξίδι της ελληνικής σημαίας, Πηνελόπη Μωραΐτου, Πορφύρα, 2015.
  7. Κωνσταντίνος Κανάρης τ' όνομα μου, Μαρία Ανδρικοπούλου, Καλέντης, 2020.
  8. Λάβετε θέσεις!, Βασιλοπούλου Τσαμπαλίκας, Πατάκης 2015.
  9. Ένας σπέσιαλ ήρωας, Κατερίνα Μουρίκη, Εκδόσεις Ψυχογιός, 2014.
  10. Το δέκατο έβδομο κιβώτιο, Διονύσης Λειμονής, Πατάκης, 2014.
  11. Φιλενάδα φουντουκιά μου, Αγγελική Βαρελά, Πατάκης, 2012.
  12. Στο Μυστρά με πανσέληνο, Γιώργος Αντωνάκης, Εν Πλω, 2015.
  13. Σιλουανή, Θεωρής Παπαϊωάννου, Ίκαρος, 2017.
-

14. Το τσιμεντένιο δάσος, Λότη Πέτροβιτς Ανδρουτσοπούλου, Πατάκης, 2013.

15. Η Πέμπτη πόλη των Δωριέων. Περιπέτεια στην Γκιώνα. Κώστας Στοφόρος, Κέδρος 2017.

16. Το συμβόλαιο του πύργου, Κίρα Σίνου, Κέδρος, 2011.

17. Η καλύβα του μπάρμπα-Θωμά, Χάριετ Μπίτσερ Στόου (κυκλοφορεί σε πολλές εκδόσεις)

18. Ο Μπεν και το cyberbullying, Σφακιανάκης Μάνος, Αθανασίου Βέρα, Ψυχογιός 2017.

19. Το στοιχειωμένο σπίτι, Αργυρώ Μουντάκη, Μίνωας, 2017.

20. Μέσα στις φλόγες, Διδώ Σωτηρίου, Κέδρος, 2011.

21. Διπλό χτύπημα, Λίνα Λυχνανά, Πατάκης, 2019.

22. Ο γύρος του χρόνου με ποιήματα, Ανθολογία ποιημάτων, Μεταίχμιο, 2019. (ποίηση)

23. Με οικογένεια, Hector Malot, Παπαδόπουλος, 2016.

24. Μια φορά κι έναν καιρό ήταν... το βιβλίο, Δέσποινα Μποχδάνη-Σουγιούλ, Λέξη κλειδί, 2009.

25. Περιπέτεια στην Ελλάδα, Κατσέλης Γιώργος, Χάρτινη πόλη, 2019.

26. Μέγας Αλέξανδρος, Καζαντζάκης Νίκος, Διόπτρα 2023.

27. Ο πρώτος μου Σαίξπηρ, Η στρίγκλα που έγινε αρνάκι, Μεταίχμιο, 2018.

28. Το ταξίδι που μετράει, Καρλ Ονορέ, Πατάκης, 2023.

---

29. Ιστορίες που τις είπε η θάλασσα, Αγγελίδου Μαρία, Μεταίχμιο, 2012.

30. Ρόζα Πάρκς -για μια θέση στον κόσμο, Τσιαμπαλή Χρυσάνθη, Ψυχογιός, 2022.

31. Μαλάλα- ένα γενναίο κορίτσι, Jeanette Winter, Παπαδόπουλος, 2015.

32. Το πιο ακριβό όνειρο, Μαστρογιάννη Ιφιγένεια, ΚΑΛΕΝΤΗΣ, 2018.

33. Θαύμα, R.J.Palacio, Παπαδόπουλος, 2013.

34. Καράβια που έπαιξαν με τη φωτιά, Αγγελίδου Μ. & Παπαθεοδούλου Α. Ίκαρος, 2018.

35. Ταξίδι στο κέντρο της γης, Ιούλιος Βερν, πολλαπλές εκδόσεις

36. Οι μουσικοί, Δαρλάση Αγγελική, Μεταίχμιο, 2023.

37. Από τη γη στη σελήνη, Ιούλιος Βερν, πολλαπλές εκδόσεις

38. Το πιο ακριβό όνειρο, Μαστρογιάννη Ιφιγένεια, ΚΑΛΕΝΤΗΣ, 2018.

ΒΙΒΛΙΑ

ΚΟΜΙΚ

39. Στη μάχη του Μαραθώνα, Κατερίνα Σέρβη, Θανάσης Πέτρου, Πατάκης, 2015. (graphic novels)

40. Ερωτόκριτος του Βιτσέντζου Κορνάρου, Γούσης, Παπαμάρκος, Ράγκος, Polaris, 2016. (graphic Novel)

41. Έλεν Κέλερ- ταξίδι στο φως, Παπαμιχαλοπούλου Έρη, Ι.Ε.Π. 2020.

42. Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή, ο σπουδαίος Έλληνας μαθηματικός, Ιντζεμπέλης Ε. & Πανταζής Π., Παπαδόπουλος, 2021.

---

43. Δρ. Παπ. Η ζωή του πρωτοπόρου γιατρού Γ.Ν. Παπανικολάου, Παπαδόπουλος, 2023.

**ΒΙΒΛΙΑ
ΕΠΕΤΕΙΑΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ**

44. Τιράντες με πείσμα, Μερκούριος Αυτζής, Ψυχογιός, 2019. (Δικτατορία '67-74)

45. Τα γενέθλια, Ζωρζ Σαρή, Πατάκης, 2012. (για 17 Νοεμβρίου)

46. Εξοχική Λαμπρή, Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος, Παπαδόπουλος, 2000. (για Πάσχα)

47. Το δικό μας 1821, Αναστασία Ευσταθίου, Ελληνοεκδοτική, 2024. (για 25^η Μαρτίου)

48. Όταν έφυγαν τ αγάλματα, Δαρλάση Αγγελική, Μεταίχμιο, 2015. (για 28^η Οκτωβρίου)

49. Έντεκα μέρες του Απρίλη 1826, Λαμπρέλλη Λίλη, Πατάκης, 2023. (για 25^η Μαρτίου)
